

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXXIII, 1

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

januar-februar (enero-febr.) 1986

dom v Tinjah

„Čas in potreba sta narekovala izgraditev Doma v večje prostorne dimenzije, globlja nuja po izobraževanju je zahtevala tudi razširjen in vsebinsko pestren program.

Na ta izziv smo odgovorili pred 5 leti z novim razmahom Doma in z bogatejšo izobraževalno ponudbo.

Tako obhajamo danes dve obletnici: 25-letnico starega Doma in 5 obletnico novega dela (...).

Zdi se mi, da so pravočasno pred 25 leti in še prej mnogi sanjali o domu prosvete v Tinjah in zato je ta Dom danes resničnost!

Zahvala gre Bogu, ki je začeto delo spremljal s svojim blagoslovom, zahvala velja mnogim dobrotnikom, ki so nesebično in velikodušno prikladali dar k daru, da je zrasel ta stolp naše zdrave krščanske in kulturne samozavesti, zahvaljujemo se škofijstvu, ki je od vsega začetka zamisel tinskega doma močno podprlo in finančno omogočilo; hvaležni pa smo vsem, ki so kdajkoli v tem Domu delali ali predavali, ga moralno podprli in dobro o njem govorili. Tako je bilo mogoče, da je Dom v Tinjah postal mnogim res dom s svojstveno domačnostjo, še več, domovina, v kateri se srečavajo ljudje, ki iskreno želijo dobro drugim in sebi.

Upam in želim, da so mnogi prišli in bodo še prišli v Tinje in slišali v tem Domu besedo, ki jim je že in ki jim bo še pomagala v življenju: besedo spoznanja, besedo optimizma ter besedo vere.

Mi v Tinjah pa se bomo ravnali po zdravem reku, da hočemo biti Bogu hvaležni, narodu zvesti sinovi, nikomur hlapci, temveč vsem bratje!

Iz govora rektorja Jožeta Kopeiniga na Slavnostni prireditvi ob 25-letnici Doma v Tinjah.

opazovanja

V današnji ožji domovini Sloveniji nikakor ni tajiti pojavov živahnega kulturnega življenja in delovanja. Če človek na primer vzame v roke „Naše razglede“ ali „Novo revijo“, je vesel kulturne razvejanosti v niju.

Naravnost pretrse pa človeka izpovedovanje zgolj tuzemske usmerjenosti, agnosticizma, celo brezboštva, ki diha iz domala vseh sestavkov.

Materialistično usmerjanje vsega življenja, tudi kulturnega, je danes doma na pohodu. Ne le ves vzgojni sistem in sredstva javnega obveščanja, temveč vsa uradna kulturna dejavnost pospešuje brezboštvo.

Ali bo krščanska ideja transcendence vzdržala pritisk vladajoče ideologije? Gojitelji in branilci verskih, duhovnih vrednot so doma Cerkev, verne družine in posamezni kulturni delavci. Prižnica in duhovni tisk so jim edino obveščevalno sredstvo.

A kako je med Sloverci v svetu?

V zamejstvu živi nemajhen del slovenskega naroda. Tam vlada sicer svoboda, a vplivi iz slovenskega središča so močni in vedno močnejši, težko se jim je ustavljati.

A je nekaj trdnih duhovnih oporišč tako na Goriškem in Tržaškem kot na Koroškem. Goriška Mohorjeva družba, „Katoliški glas“, „Mladika“, Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, „Draga“ in nekateri posamezni nosilci krščanstva med laiki kot prof. Alojzij Rebula in drugi so poleg, žal, vedno šibkejšega vpliva slovenske zamejske Cerkve, luči, ki svetijo v naraščajočo temo.

Na Koroškem se celovška Mohorjeva družba bolj ali manj uspešno upira pritiskom materialističnih vetrov iz narodne centrale, trudeč se za ohranjanje krščanstva med ogroženim narodom; tinski Dom prosvete ji stoji trdno ob strani pri tem prizadevanju. Premalo poudarjamo pomembnost izrazito krščansko usmerjene kulturne revije „Celovski zvon“, ki skuša uveljavljati krščansko misel ne le med koroškimi, ampak tudi med vsemi slovenskimi kulturnimi delavci tako doma kot po svetu. Spotikamo se ob nekaterih sodelavcih, ki ne soglašajo v vseh pogledih z našim krščanskim gledanjem na življenje, namesto da bi pozdravljali mnogokrat junaške izpovedi njih duha, ki so v opreki z režimsko materialistično linijo.

V slovenski kulturni prostor so vstopili in v njem kulturno delujejo tudi izseljenci. Če so v prejšnjem stoletju in v začetku sedanjega z cesarskega Dunaja nekateri slovenski kulturni delavci sejali med Slovence poleg žlahtnega zrnja tudi že prve klice brezbožne miselnosti, pa danes od tam Milena Merlak in Lev Detela svetita z lučjo vere v Boga, zaupajoč v odrešujočo moč krščanstva, da omenimo le dva primera izžarevanja krščanske misli med nas.

A tudi v obeh Amerikah je nemalo posameznih kulturnih delavcev in skupin, ki so jim slovenske krščanske kulturne vrednote vredne gojitve in žrtev. Slovenska izseljenska središča okrog Clevelanda, Chicaga in Newyorka pa Toronta bolj kot v preteklosti tudi danes slone ne le na verskih, ampak tudi na narodno kulturnih prizadevanjih izseljenske duhovščine, opirajoče se na požrtvovalne kulturne delavce. Poleg teh prizadevanj za slovensko krščansko kulturo v središčih izseljenstva je nekaj posebno svetlih točk zdravega kulturnega dela, kot je primer danes morda najplodovitejšega slovenskega izseljenskega pisatelja dr. Franca Bükviča, ki v svojih delih bolj in bolj teži za zmago duha nad snovjo v posamezniku in družbi. Pomembno je poslanstvo dr. Jožeta Velikonja, ki skuša povezovati vse krščansko slovenstvo v izseljenstvu, ter nekaterih drugih slovenskih javnih kulturnih delavcev zlasti okrog „Ameriške domovine“. Ustanova „Slovene Studies“ v ZDA odkriva tudi duhovne prvine slovenstva doma in v svetu, v preteklosti in sedanosti.

že nad trideset let smo priče povezanosti slovenskih izseljenskih, pa tudi zamejskih kulturnih ustvarjalcev, ne izkjučujoč onih iz domovine – v okviru „Slovenske kulturne akcije“. Ta ustanova ima v svojih pravih kot poslanstvo pospeševanje slovenskega izseljenskega kulturnega delovanja na temelju krščanskih etičnih vrednot. Njena kulturna revija „Meddobje“ je v nekem smislu naslednica vodilne krščansko usmerjene revije v domovini pred revolucijo, „Dom in svet“. Tudi vse drugo delovanje te organizacije, ki zajema v svoje vrste najvidnejše kulturne delavce v izseljenstvu in zamejstvu, posebno njena številna knjižna izdanja, je na temelju krščanskega gledanja na svet in slovenske narodne zavesti.

Vse te slovenske krščanske kulturne silnice obstajajo in delujejo, tako na tleh domovine kot zunaj nje, kajpada brez tiste vsestranske, tudi gmotne opore, ki jo v matični domovini danes uživajo materialistično usmerjene revije in druge organizirane kulturne dejavnosti ter posamezniki. *Doživljamo, kako je matič-*

SKA v prihodnji sezoni

Naj ob pričetku leta 1986 podamo nekaj pogledov na načrte, ki jih ima SKA v bližnji bodočnosti.

Poleg tega, da bo odbor organizacije s sedežem v Buenos Airesu nadaljeval z vključevanjem najvidnejših slovenskih izseljenskih kulturnih delavcev v organizacijo, v kolikor še niso vključeni, se bo prizadevanje organizacije predvsem osredotočilo v objavljanje Meddobja in knjig, ki so na eni strani izraz ustvarjalnih sil v slovenskem izseljenstvu in zamejstvu, na drugi strani pa skupni vir kulturne rasti vseh njenih prijateljev.

Organizacijsko glasilo „GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE“ bo spet izšlo šestkrat v letu, in če se bodo prijatelji SKA kolikor toliko odzivali, vsakikrat na osemih straneh. Njegova vsebina bo pred vsem obveščanje o delu organizacije in njenih članov in pa pobujanje njih nadaljnjega delovanja.

„MEDDOBJE“ bo imelo štiri številke po 80 + 4 strani obsega, a verjetno bosta tudi v novem letniku izšli po dve številki skupaj, se pravi, na leto dva zvezka, vsak po 160 strani besedila in 8 strani ilustracij. Po dve številki skupaj izdajamo pred vsem zaradi tega, da morejo biti objavljeni tudi daljši sestavki, brez delitve na več številke. Dva razpisa o nagradnih natečajih bosta, upamo, zlasti v drugo polovico letnika reviji natočila „novega vina“, ki bo vzradovalo vse bralce. Kajpada bomo postregli naročnikom do konca marca tega leta še s številko 3/4 XXI. letnika, ki je v polni pripravi.

V pogledu KNJIŽNIH IZDANJ sta že pripravljena za tisk pred vsem dve knjigi: *Avtobiografska knjiga Leta Detela*, „Časomer življenja“ in pa pesniška zbirka *Vinka Rodeta*.

Detelova knjiga bo dokument teženja mladega izobraženca v domovini, ki išče pot k svobodnemu življenju po zdravih življenjskih načelih v težkih časih revolucije. Mogla bo iziti s pomočjo mecenarske opore izseljencev v Severni Ameriki.

Drugo knjigo, pesniško zbirko Vinka Rodeta, ki je skupaj s Tineto Debeljakom ml. že pred leti izdal prve svoje pesmi, pa je s svojim mecenarskim darom omogočil avtorjev brat dr. Franc Rode v Rimu.

V pripravi sta za kasneje še dve stvari:

Dr. Tineta Debeljaka izbor prevodov predvsem slovenskih pesnikov in pa prof. Karla Rakovca zbirka prevedenih sonetov iz svetovne književnosti, ki jim bo prevajalec dodal še vrsto lastnih sonetov. Za izdanje dr. Debeljakovih prevodov je dal pobudo in tudi obljubil prvo pomoč v Braziliji živeči prijatelj Slovenske kulturne akcije Vinko Mirt, ki šteje za dolžnost slovenstva v svetu, da se v knjižni obliki objavijo Debeljakovi najboljši prevodi. Za pomembni izbor naj-

na domovina na eni strani radodarna mati vsega v materializem stremečega, na drugi strani pa trda maha vsega, v zamejski in izseljenski svobodi živečega duhovnega. Namesto da bi vladni krogi v domovini podpirali napore narodnih, če že ne krščansko delujočih kulturnih sil v zamejstvu in izseljenstvu, ako jim gre res za narod, jih celo skušajo zadušiti. Primera „Celovškega zvona“, ki je oviran, in „Meddobja“, ki sploh nima vstopa v domovino, sta zgovorna.

Brez dvoma je prizadevanje za ohranjanje krščanskih vrednot v slovenskem narodu danes kot še nikdar v zgodovini težka, a zato nič manj potrebna naloga krščanskih kulturnih sil doma in po svetu. Zato pa je toliko bolj potrebna povezava vseh teh sil v slovenskem prostoru. Le z združenimi močmi, ramo ob ramo bomo zmogli pritisk brezbožnega materializma in ohranili narodu njegovo krščansko identiteto, ki ga je držala pokoncu v zgodovini in mu je nad vse potrebna tudi za njegov današnji obstanek in za njegovo lepšo bodočnost.

L. L.

boljših Rakovčevih prevodov, katerim bo napisal uvod pesnik France Papež, pa še iščemo mecena.

Slovenska kulturna akcija more v današnjih izseljenskih razmerah izdajati svoj tisk le s pomočjo mecenov, se pravi, tistih njenih prijateljev, ki cenijo slovensko kulturno ustvarjanje v svetu in omogočajo njega objavljanje s svojimi žrtvami.

V Buenos Airesu bo SKA nadaljevala s svojimi kulturnimi večeri, od katerih naj navedemo vsaj nekatere:

Predavanje Franca Papeža o sodobni slovenski poeziji, s predstavitevjo že lani napovedane pesniške zbirke Tineta Debeljaka ml. „Prsti časa“. Odsek za družbene vede je najavil predavanji dr. Andreja Finka in dr. Katice Cukjati.

France Ahčin bo spet razstavil svoje novejšje kiparske stvaritve, slikar *Ivan Bukovec* pa bo razstavljal svoja slikarska dela. Obljubljen nam je tudi vokalni koncert mezzosopranistke *Bernarde Fink*, po uspešnih nastopih in nadaljnjem izpopolnjevanju v inozemstvu. Režiser *Frido Beznik* nam bo prikazal argentinsko dramsko delo „Osmi dan“ Alberta de Zavalía, iz časa kolonialnega osvajanja novih dežel, s predvsem mladimi igralskimi močmi.

V programu SKA je za letošnjo sezono tudi *vabilo koroškima kulturnima delavcema*, ravnatelju slov. gimnazije dr. Vosperniku, ki je tudi glavni urednik „Celovškega zvona“, in predsedniku Krščanske kulturne zveze dr. Zerzerju, da obišeta Argentino; ta obisk naj bi bil začetek čim tesnejših bodočih stikov med koroškimi krščanskimi kulturnimi delavci in slovensko izseljensko kulturo.

Še podatek o naročnini za leto 1986:

Naročnina na „Meddobje“ z Glasom“ je spet 30 dolarjev, naročnina samo na „Glas“ pa 5 dolarjev. Priporočamo pa se za darove v tiskovni sklad, pred vsem za mecenarske, ki nam omogočajo nadaljnje izdajanje našega tiska.

VESELO ALELUJO

vošči svojim članom, bralcem in naročnikom
podpornikom in vsem prijateljem
doma in po svetu

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

„glasu“ o mecenstvu

Dragi Glas!

Prosim, imej potrpljenje s tem pismom: roka se mi nekoliko trese, ne zaradi boleznih ali starosti, ampak zaradi brzca, ki me nosi (kot pravimo, po nujnih poslih) na severno Japonsko. Sicer vem, kdaj se bom vrnil (v zaposlenem Tokiu je čas razdeljen na več kot 24 urnih zasekov...), a s tem pismom nisem mogel odlašati, tako se mi zdi važno.

Spomni se za trenutek na zgodovino starega rimskega cesarstva, in sicer na zadnje stoletje (takorekoč) pred Kristusovim rojstvom: spomni se (le človek se lahko zgodovinsko spominja) osebe, ki ji je bilo ime GAIUS MAECENAS; rodil se je leta 70 p. K. in umrl je leta 8 p. K. Izhajal je iz etruščanske kraljevske rodbine, katere dediščina mu je naklonila veliko bogastvo. Bil je ne le „rojen“ diplomat, ampak politik, zmožen resničnega prijateljstva, kar mu je zagotovilo trajen vpliv na politiko rimskega cesarstva, dasi mu je prijalo, da je ostal v ozadju. V zakonu je bil nezvest svoji (pravijo, da zadirčni) Terenciji, v umetniškem ustvarjanju je ostal pod povprečnostjo; toda s svojim bogastvom je podprl Virgila, Horaca in Propercija, da so se lahko posvetili literarnemu ustvarjanju, ki je na svoj način obogatilo tedanje (posebno zaradi nasilja) ubogo stoletje Rimljanov in človeštva. Virgila, Horaca in Propercija je Maecenas nagovarjal, da bi ovekovečili Rim; vsi trije umetniki pa so mu dali vedeti, da jih srce vleče k drugačnim svetovom, in Maecenas ni zaradi tega odtegnil ne zmanjšal podpore: spoštoval je umetnikovo nagnjenje. Zgodovina mu je ostala za to hvaležna.

Zakaj Te prosim, da se z menoj zamisliš v zgodovino na tej točki? Zato, ker menim, da tudi naš brezdomsko slovenski svet premore mecene, ki so nam življenjsko potrebni. Če nas ne more vzgibati veselje nad umetniškim ustvarjanjem in dalekovidnost poganskega Maecenas, pa nas lahko potegne za seboj duhovno mecenstvo kristjana svetega Pavla — če dovolj ovrednotimo eno in drugo, pravzaprav oboje, ker se krščanska milost prilagaja naravnim dobrim danostim. V Drugem pismu Korintski Cerkvi, v 8. poglavju (v 14. in 15. vrstici, ki kličeta v spomin 2. Mojzesovo knjigo 16:18) sv. Pavel takole uči mecenstvo z nadnaravnega vidika: „Tako pravi sv. Pismo: Kdor je bil dosti nabral, ni utrpel preobilja; in kdor ni mogel nabrati dovolj, ni utrpel pomanjkanja... Tisti, ki jim zdaj vi pomagata, bodo lahko nekoč imeli toliko, da bo vas same bogatilo.“ (Prevajam v skladu z grškim izvirnikom.) Gaius Maecenas je že zgodaj v svojem življenju znal ceniti vrednote v sočloveku; zgodaj je tudi dozorel, ker je takorekoč v polnem cvetu mladosti spoznal in podprl vrednote umetniškega ustvarjanja v ljudeh, ki so bili tega ustvarjanja zmožni. Biti mecen pomeni — v šoli zgodovine, ki je preizkušena modrost — biti kulturno zrel, pa naj bo matematično računana biološka starost komaj kakih 18 let ali pa že 68 in več; pomeni biti narodno zaveden, pa naj za mecenstvo sonarodnjaki vedo ali ne; pomeni vrlino celotne osebnosti, ki se v tej razsežnosti darežljivosti povzpne nad ozkosrčno in skopuško-boječo sebičnostjo. Te tri pomene ni težko utemeljiti: mecenstvo, v obliki mecene daru ali žrtve, razodeva vrednotenje umetniškega ustvarjanja, ki rase — kot vsako pristno človeško delo — iz materialno ugodnega okolja v dobro, ki bogati celo narodno skupnost, začeni s sedanjim rodum; bogati pa ga ne le kot umetnina, ampak tudi kot dar ali žrtev — ali, kot pravimo kristjani, križ —, ki zna odtegniti sebi to, kar potem postane dobrina, edinstvena dobrina, umetniško pridobljena, za celo narodno skupnost. Mecenstvo zmeraj vsebuje žrtev, če ne snovno, pa vsaj duhovno: zavzame se namreč za to, kar še ni, kar bo šele priklicalo v življenje umetnikovo ustvarjanje — če se vse dobro izteče; in vendar je pripravljeno, da žrtvuje za to smelost, ki jo zahteva vrednota. To je posebno res v primeru naše Tretje ali Brezdomske Slovenije: čim bolj smo kulturno živi, kulturno delavni (v obsegu umetniških ur, mesecev in tednov), tem lažje se bomo prilagodili tujini in njenemu jeziku in njenemu načinu življenja, tem bolj učinkovito in uspešno se bomo v tujini učlovečili, ne da bi nehali biti bistveno slovenski! Naši umetniki, naše revije, naši časopisi in zborniki in lističi —

ne morejo in ne smejo pričakovati podpore od kakšne slovenske vlade, ki je v domovini trdno v rokah komunistične partije, zmožne le partijsko pogojenih žrtev za dosego partijskih ciljev, ki se stekajo v mednarodno diktaturo nad narodi. Mi, ki tvorimo Tretjo Brezdomsko Slovenijo, smo navezani nase — v tem je naša edinstvena zgodovinska odlika in naloga; in zato nam je treba mecenov!

Z božjo pomočjo smo se doslej ohranili, z božjo pomočjo bomo imeli mecene, a te dragocenosti ali vrednote se moramo, človeku primerno, zavedati; njene svetlobe in njene moči za narodno skupnost se moramo zavedati, na njeno družbeno tvorno moč moramo postati pozorni in nanjo moramo opozarjati; tako se pripravljamo tudi na hvaležnost, s katero moramo obdati mecena naše skupnosti; hvaležnost v tem primeru bivanja družbe ali skupnosti: brez hvaležnosti, resnične in trajne, ostane žrtev mecenstva nekaj ali vsiljenega ali nesmiselnega; brez hvaležnosti, resnične in trajne in na nek način javno izražene, je vedenje skupnosti, za katero se mecen žrtvuje, brezbrizno. In nekulturno: ne zaveda se trajne vrednosti mecenstva. V našem zgodovinskem primeru skupnosti se mecen izkaže kot svojevrsten kulturni ustvarjalec; lahko bi mu rekli: kulturni arhitekt. In to tem bolj, čim bolj nadkriljuje Gaia Maecenas samega; ta je bil član vlade, naši meceni pa razpolagajo z nevidno močjo kulturnega ustvarjanja, ki se le delno kaže v dolarjih in podobnih valutah: to, kar dela človeka mecena, je luč razuma in moč srca, in tak razum in taka moč sta dejansko en sam človek, ena sama osebnost, z drugimi besedami: v kulturno ustvarjalnost izkristaliziran človek; z dvema besedama: kulturni arhitekt; s tremi besedami: arhitekt duhovnega prostora.

Dragi Glas! Mecenov duh je podoben silnim razsežnostim, ki vanje zdaj drvi moj brzec. Zdi se mi, da se je v meni nekaj sprostito v rižnato bogate severno japonske ravnine, ki prehajajo na obzorju v neizmerno septembrsko nebo; da se je sprostito tisto, kar je Tokio po sili razmer utesnil. Naši meceni nam omogočajo, da se razmahnejo v komaj slutene duhovne, to je, kulturne razsežnosti — da zaživimo kot resnična skupnost, kakor jo predvideva načrt Božjega kulturnega Arhitekta. Temu božjemu Ustvarjalcu je namreč mecen podoben.

Dan se nagiba k zemlji, ki jo pokrijejo zmeraj večje sence. Skoz mikrofona, ki oznanja končno postajo, in skoz nemir, ki je zajel sopotnike, Te večerno-hladno-smehlja je pozdravlja Tvoj daljnovzhodni

Vladimir Kos.

POPRAVKI

Spoštovani,

v „Glasu slovenske kulturne akcije“ za avgust-september 1985 je tudi zapis, v katerem je govor o Zalivu in o mojem nastopu v Cankarjevem domu v Ljubljani lanskega januarja.

Ne vem, odkod imate vest, ki jo objavljate, da je Zaliv postal „dvojezičen zaradi pomanjkanja sredstev in bralcev.“ Zaliv namreč ostaja tak, kakršen je bil, prav nobenega namena nima, da bi postal dvojezičen. Sredstva so zmeraj enaka, skromna sicer, a zadostna; bralcev nam prav tako ne manjka, nasprotno. Na partijski ekskluzivizem pa se Zaliv ni oziral in se ne ozira, razen tako, da ga odklanja.

Moj govor na tribuni v Cankarjevem domu je izšel v brošuri, ki jo je izdalo „Društvo slovenskih pisateljev“ v Ljubljani, skupaj z drugimi teksti. Potem je moj poseg objavila revija *Problemi*. Ker pa je malokdo zunaj Slovenije lahko prišel tako do omenjene brošure kot do *Problemov*, sem besedilo svojega referata objavil v zadnji številki Zaliva, 1-4, 1985.

Prosim, da o priložnosti napačno poročilo popravite.

Lepo pozdravljam.

Trst, 8. 2. 1986

Boris Pahor

Obžalujemo zmotno informacijo v omenjenem Glasu ter jo z objavo pisma pisatelja Borisa Pahorja popravljamo. Pravtako želimo opozoriti bralce, da je v zadnji lanski številki Glasa med poročili o kulturnih večerih SKA izpadlo ime predavatelja 11. kulturnega večera: Doživetje Drage. Predavanje je imel sourednik Svobodne Slovenije Gregor Batagelj. Uredništvo.

dosedanji nagradni natečaj

Ob koncu leta se po svetu zaključujejo razne kulturne sezone s podelitvijo nagrad. Najslavnejša nagrada za književnost je brez dvoma Nobelova nagrada za literaturo. Lani jo je prejel francoski pisatelj Claude Simon za svoj literarni opus v stilu „nouveau“ romana. Novi roman je oznaka za obliko romana in pripovedne proze, kot so jo razvili francoski avtorji po l. 1950 (A. Robbe-Grillet, N. Sarraute, M. Butor, idr.). Ta struja je prelomila s tradicionalnim načinom pripovedovanja in uvedla nekaj novih značilnosti v literaturo: skrčenje dogajanja, izločitev fabule, redukcija figur, pripoved na način filmske kamere itd.

Ob podeljevanju nagrad se spet in spet ponavlja vprašanje, ali žirija resnično doseže in izbere pisatelja ali pesnika, ki je za tisto leto zaslužil odlikovanje. Vsekakor Nobelova žirija ne more dati pravega odgovora o vrednosti pisateljevega dela, to oceno mu bo dala kritika literarne zgodovine. Vendar je vloga žirije pomembna.

Kaj pa razni natečaji? Teh je tudi v slovenskem svetu precej. Natečaje razpisuje državna oblast v SFRJ in nagrajuje režimu vsečne pisatelje, natečaje razpisujejo razne revije in časopisi v Sloveniji, mnogo je tudi natečajev z zelo lokalnim značajem. Pri vsem tem je SKA v tridesetih letih svojega obstoja razpisala več nagradnih natečajev in skušala prebresti lokalizme. Seveda z različnimi uspehi. Vsekakor je dosegla, da so se njenemu sklicu odzvali pisatelji iz zamejstva in zdomstva.

Koliko je bilo natečajev SKA in kdo je bil nagrajen, naj bo zapisano v naslednjih vrstah.

Za prvo leto obstoja SKA je ustanova razpisala BOŽIČNE LEPOSLOVNE NAGRADE za leto 1955. Iz poročila drugega kulturnega večera v letu 1956, pod naslovom PRAZNIK MECENSTVA beremo izjavo dr. Tineta Debeljaka: „Danes je dalo zlahten plod veliko dejanje prvega slovenskega mecena v tujini, ki je omogočil razpis nagrade in doživel uspeh“, ter zaključil „z željo, da bi to ne bila zadnja mecenska pobuda, ampak prva v dolgi vrsti“.

Nagrade so tedaj dobili: 1. Ruda Jurčec za novelo Ljubljanski triptih, 2. Zorko Simčič za novelo Človek na obeh straneh stene in 3. France Papež za zbirko pesmi Osnovno govorenje in petje. Vsa tri dela so kasneje izšla v knjižni obliki pri SKA. Isti neimenovani mecen je še dvakrat dal pobudo za razpis natečaja, veriga natečajev pa je šla tja do leta 1958 in se pretrgala do leta 1965.

Druga Božična leposlovna nagrada 1956 ni žela istega uspeha kot v letu 1955. Žirija je ugotovila, da nobeno od prejetih del ni vredno nagrade. Na tretjem natečaju prva nagrada ni bila podeljena, drugo je prejel Maver Grebenc za razpravo Itinerar sv. Bernarda v letih Anakletove shizme 1103—1138, tretjo pa Neva Rudolf za zbirko črtic. Soglasni sklep žirije četrtega natečaja SKA Božične knjižne nagrade za leto 1958 je bil, da nobeno od prejetih del ne more biti nagrajeno.

V Meddobju in Glasu 1964 beremo, da je „mecen z drugega dela sveta pritrđilno odgovoril na predlog, da se za leto 1965 ustanovi leposlovna nagrada, ki naj v spomin ob dvajsetletnici smrti pisatelja Narteja Velikonje nosi ime VELIKONJEVA LITERARNA NAGRADA“. Ob koncu leta 1965 je žirija sklenila, da nobeno delo ni doseglo zahtevane kvalitete, ter odločila, da združi vsote ter razdeli nagrado med Vinkom Brumnom (Iskanje iz zmed, zablod in zmot) ter Rudom Jurčecom (Marcelino Vázquez).

Meceni so spet dali oddih kulturnikom v zdomstvu, dokler ni konec 1974 SKA razpisala LEPOSLOVNO NAGRADO Dr. IGNACIJA LENČKA v spomin na v Gradcu umrlega ustanovnega in rednega člana SKA dr. I. Lenčka. Komisija, ki je presojala dela, je določila 3. nagrado Vladimirju Kosu za novelo Ignatius Summercall, 4. nagrado Tonetu Mizeritu za črtico Buenos Aires 22 in 7. nagrado Jožetu Krivcu za Zemlja umira.

Iz zapuščine pokojnega prof. I. Lenčka je brat Ladislav vdrugič naklonil SKA možnost razpisa Literarnega natečaja dr. Ignacija Lenčka za leto 1976. Prvo nagrado je tedaj prejel Vinko Beličič (Tostran doline), Frank Bükvič (Svaka), Tine Debeljak (Novi plavž), Božidar Kramolc (Vreča

živil) in France Papež (Borovci) so si pa zapovrstno delili 2., 3., 4. in 5. nagrado. Dober rezultat zlasti tega drugega natečaja je pripravil dr. Tineta Debeljaka, da je v svojem poročilu v Meddobju XIV., str. 152—160 zaključil svoj zapis z „Iščemo — mecenov!“

Po več letih in po srečnem naključju je SKA spet dobila mecena. Viktor Pipp iz Venezuele je omogočil IZREDNI LITERARNI NATEČAJ POK. VALERIJE PIPP-OVE. Tako je komisija, ki se je sestala decembra 1982, odločila nagraditi s prvo nagrado — Jožeta Cukaleta (Jezne ulice), z drugo nagrado Vladimirja Kosa (Trije ljudje) in Leva Detelo (Tam, kjer nisi doma) in s tretjo Andreja Rota (Otok sredi zemlje). Naslednje leto je isti mecen omogočil razpis LITERARNEGA NATEČAJA V SPOMIN V. V. PIPP. Prvo nagrado so tedaj dobili F. Bükvič (Stres), V. Kos (Tri povestice iz otokov proti skrajnemu vzhodu), F. Papež (Planina) in A. Rot (Pot skozi noč), drugo sta si delila Lev Detela (Mrav) in Tone Brulc (Ptič jokavec).

Skoraj hkrati s tema literarnima natečajema je SKA razpisala nagrado za RAZPRAVE IN ESEJE O PROBLEMATIKI SLOVENSKEGA IDEOLOŠKEGA ZDOMSTVA. Natečaj je omogočil neimenovani mecen, ki je že vsaj dvakrat preje podprl zdomsko kulturno ustvarjanje pri podobnih razpisih. Tokrat prva nagrada ni bila podeljena, drugo sta si delila Lev Detela (Idejno-estetske in razvojne razsežnosti slovenskega zdomskega literarnega ustvarjanja) in A. Rot (Drugost in drugačnost slovenskega zdomstva), tretjo nagrado pa je komisija podelila Avgustu Horvatu (Razmišljanje med potovanjem v tujino) in Vladimirju Kosu (Kosov Spev o naši gori v luči slovenske nazorne emigracije).

Isti neimenovani mecen je pobudil nov razpis za razprave in eseje 1983. Nagrajeni so tedaj bili s prvim odlikovanjem: Tone Brulc (O vprašanju narodne sprave), Vinko Brumen (Pisma o našem slovenstvu) in Andrej Rot (Emigracijska slika ob koncu drugega tisočletja), drugo nagrado so si delili Vladimir Kos (Brezdomec optira za novo opredelitev filozofije), Vinko Brumen (Naši naglavni grehi), Avgust Horvat (Slovenec sem — hočem tudi ostati?) in Lev Detela (Temelji slovenskega zdomskega ženskega pesništva).

Enajst natečajev torej v tridesetih letih SKA, 18 nagrajenih avtorjev, od katerih je pokojni le Ruda Jurčec, 14 jih pa je še aktivnih članov in piscev pri SKA.

Koliko so pomembni ti natečaji? Brezdvoma veliko. Morda so včasih vprašljive ocene razsodišč, morda je včasih odziv preskromen. In mogli bi zapisati še kakšno negativno točko. Vendar vse to še zdaleka ne odtehta dobrih strani razpisov. Pomislimo samo na to, da večina piscev v zdomstvu nikdar ne dobi nikakršnega odziva na njihovo esejistično ali literarno produkcijo. Mnogi ne vedo zagotovo, ali je kdo sploh prebral njihov prispevek. Nagrada jih spodbudi k pisanju; zlasti še zaradi stila odločanja razsodišč v zadnjih letih, kjer se uveljavlja nekakšno pravilo distributivnosti in nagrado prejme več piscev. Vsekakor pa se z razpisi natečajev najbolj bogatijo slovenske skupnosti, kajti njim je namenjen sad duhovnega poglabljanja in slovenske besede.

kulturni večeri

Orgeljski koncert Anice Arnšek

30. novembra je bil zadnji kulturni večer SKA v letu 1985. Na odličnem sklepnem večeru je orglarica Anica Arnšek izvajala med drugimi tudi sledeča dela: Johna Stanleja Voluntary, Dietricha Buxtehude-ja Nun komm der Heiden Heiland, J. S. Bacha Wo soll ich fliehen hin in Wen wir in höchsten Nöthen sein, Slavnostna predigra Gojmira Kreka in dr.

Koncert je bil v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi ob običajni udeležbi (okrog 70), a v veliko zadovoljstvo publike, ki je ob sklepu z aplavzom izrazilo priznanje slovenski glasbenici.

Anico Arnšek je pred koncertom predstavil predsednik SKA Ladislav Lenček.

SKLIC

REDNI OBČNI ZBOR SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

bo v soboto, 5. aprila 1986, ob pol petih popoldne v gornji dvorani Slovenske hiše, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, z naslednjim dnevnim redom

1. Pozdrav predsednika in ugotovitev pravilnosti sklica po 12. členu pravil Slovenske kulturne akcije.
2. Določitev zapisnikarja občnega zbora in dveh skrutinatorjev, ki ugotovita veljavnost pooblastil odsotnih rednih članov, nadzorujeta volitve in ob sklepu podpišeta zapisnik občnega zbora.
3. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora.
4. Poročila;
tajnika
blagajnika
vodij odsekov
urednikov publikacij
predsednika
5. Razgovor o poročilih.
6. Poročilo nadzorstva in razrešnica predsedniku, podpredsednikoma, tajniku, blagajniku in članom nadzorstva.
7. Volitve: predsednika, podpredsednikov, tajnika, blagajnika in nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Po 9. členu pravil imajo redni člani aktivno in pasivno volilno pravico. Podporni člani pa imajo na občnem zboru posvetovalni glas. S tem obveščamo obojno članstvo in ga vabimo, da najkasneje do 5. aprila 1986 pisмено sporoči odboru na sedež ustanove (Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina) morebitne predloge za občni zbor: le-te bo občni zbor obravnaval pri slučajnostih (8. točka dnevnega reda). Rok za vlaganje kandidatskih list za volitve novega odbora in nadzorstva je do 5. aprila 1986 na sedežu ustanove.

Vabimo vse redne člane, ki se zaradi oddaljenosti ali iz kakršnih koli drugih razlogov občnega zbora ne morejo udeležiti, da pisмено pooblaste kakega drugega rednega člana, „da jih na občnem zboru v vsem zastopa“ (13. člen pravil).

Občni zbor je sklepčen ob nadpolovični udeležbi rednih članov, pol ure po napovedanem času pa ob vsaki udeležbi (13. člen pravil).

Andrej Rot
tajnik

Ladislav Lenček
predsednik



Rektor Jože Kopeinig je 23. januarja 1986 prejel Tischlerjevo nagrado za prizadevanja na versko-izobraževalnem, prosvetnem in kulturnem področju v prid koroških Slovencev in za zблиževanje med obema narodoma na Koroškem. Z njim je na sliki naš član kipar France Gorše.

S SKLICEM VABIMO VSE ČLANE, DA SE UDELEŽE
OBČNEGA ZBORA SKA.
KDOR SE GA NE BI MOGEL UDELEŽITI, NAJ POŠ-
LJE POBLASTILO ČLANU, KI GA BO ZASTOPAL.

opozarjamo na naša dva sedanja nagradna natečaja!

Odmev bralcev na zadnje številke Meddobja nam potrjuje uspeh, ki so ga dosegli razpisi natečajev v letih 1982 in 1983. Od tridesetih prispevkov, ki je prejelo razsodišče, jih že mnogo bogati revijo Meddobje. Prispevki so pokazali, da sta mecena bila ne samo izraz kulturne zrelosti posameznikov v emigraciji, ampak tudi pravilnega gledanja v bodočnost. Namen, da se poživijo literarno in esejistično delo, je bil dosežen v polni meri.

Danes pa ponovno z veseljem opozarjamo vse po svetu raztresene ustvarjalce na razpis natečaja za eseje in razprave (glej Glas XXXII, 4) in literarnega natečaja (glej Glas XXXII, 5-6).

Natečaj za izviren esej ali razpravo na temo BODOČNOST SLOVENSTVA je pobudil in omogočil dr. Peter Urbanc. Ocenjevalna komisija bo podelila 3 nagrade: 1. U\$S 700, 2. U\$S 400 in 3. U\$S 300.

LITERARNI NATEČAJ je omogočil NEIMENOVANI mecen SKA za izvorno prozo, črtico ali novelo. Nagrada U\$S 1000 bo razdelila žirija tako, da najvišja nagrada ne presega U\$S 500, najnižja pa da je vsaj U\$S 100.

Ostale določbe so podobne za oba natečaja. In sicer: slovenska razpravna ali literarna proza z najmanjšim obsegom 10 (deset) tiskanih strani Meddobja (približno 5000 besed).

Slog ni predpisan, tekst pa mora ustrezati umetniški kakovosti in tretjemu členu pravil SKA: „Idejni temelj SKA je naravni etični zakon, potrjen in izpolnjen po krščanskem svetovnem nazoru.“

Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro, avtorjevo pravo ime in njegov naslov naj bosta v posebnem pismu, opremljenem z isto šifro. Če bi avtor tako želel, bo njegovo ime ostalo v anonimnosti. Pravtako bo objavljena dela mogel podpisati s psevdonimom. Nagrajena dela bodo objavljena v Meddobju, za objavo nenagrajenih del pa mora uredništvo Meddobja dobiti avtorjevo odobrenje.

Rokopise je treba poslati tipkane v dveh izvodih na naslov: SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA (Literarni natečaj/Natečaj za eseje) Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina, in sicer do 30. junija 1986 (datum poštnega žiga).

ustvarjalci SKA

Svojevrsna počastitev

Na sveti večer je tržaška revija „Mladika“ počastila Franceta Papeža ob priliki izida njegove pesniške zbirke Dva svetova s tem, da je pripravila radijski razgovor, ki ga je vodil prof. Vinko Beličič.

Obenem je bil telefonski pogovor povezan s Koroško, kjer sta Franceta Papeža pozdravila člana SKA Franc Sodja in France Gorše. Pogovor se je razvil o temi božičnih praznikov pa o kulturnem udejstvovanju in ustvarjanju.

Milena Merlak in Lev Detela

Na Dunaju je pravkar izšla Detelova nemška pesniška zbirka Oporoka visokega ptiča, Milene Merlak pesniška knjiga Desetnica pa bo v isti seriji novih knjig zagledala dan z letnico 1985 v naslednjih dneh.

Ob koncu leta smo pa prejeli obeh avtorjev trojezično zbirko pesmi Kaj je povedala noč. O njej bomo še posebej poročali v Glasu ali Meddobju.

Izredna plodovitost pisatelja Leva Detela bo dobila svoj izraz tudi v založbi SKA z izdajo spominskega dela Časomer življenja.

PREJELI SMO V OBJAVO:

Premočrtni kulturniki

Najuspešnejše potvarjanje zgodovine je izbrano dokumentiranje: objaviti to, kar ojači enosmernost. Karkoli bi kazalo na nejasnost, odklon, ali celo korak v drugo smer, naj bi bilo nedopustno.

Starosta slovenskih slikarjev — kot Jakopič pred desetletji danes bradati možak — je naslikal desetino Titovih portretov, od prvega v Jajcu do zadnjih nedolgo tega. Poznamo jih iz znamk in iz priložnostnih publikacij. Vendar niti pri retrospektivnih razstavah ne zadenemo na portrete kralja Petra II., kraljice in kraljevičev. Ne najdemo slike „izdajalca“ Praprotnika in desetine drugih. Kajti portretist je radevolje — za pet tisoč predvojnih dinarjev — risal kogarkoli. Toliko v podporo njegove revolucionarnosti. Vse mu bodi odpuščeno, saj je rešil nekaj življenj iz Teharij. Vukmanović in Djilas sta zavrnila vsak poseg, da bi tedaj reševala življenja svojih znancev.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA sporoča vsem prijateljem slovenskega tiska v Argentini, da morejo naročiti oziroma kupiti izdaje naše založbe v Dušnopastirski pisarni v Slovenski hiši, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires.

Naročite knjige Slovenske kulturne akcije:

Frank Bükvič, **Vojna in revolucija**, roman, 712 strani, broširana knjiga ₺ 16, v platno vezana ₺ 20.

Ignacij Lenček, **Rast v resnici in ljubezni**, 474 strani, ₺ 12 oz. ₺ 15.

Marko Kremžar, **Obrisi družbene preosnove**, 152 strani, ₺ 5 oz. ₺ 8.

France Papež, **Dva svetova**, pesmi, 100 strani, ₺ 5 oz. ₺ 8.

MEDDOBJE, ₺ 24.

Letna naročnina za Glas ₺ 4.

Jezik in Slovestvo (št. 1, 1985/86) opisuje Župančičevo sodelovanje in objave v NOB. Se morda še kdo spomni njegove pesmi, ki je ne najdem v Zbranih spisih, čeprav smo jo brali na prvi strani čitanke, odo kralju Aleksandru, vitezu-mučniku: „Prsti domače zbrali smo v posodo...“ Ali se je morda kje ohranilo pismo, ki ga je Oton Župančič pisal italijanskemu obveščevalnemu oficirju Tornariju, ko je bila v božičnih racijah aretirana njegova hčerka Jasna? Naj hčerko izpustijo zaradi njegovih „zaslug za Italijo“.

Vse dobro in prav. Vijugaste poti slovenskih kulturnikov postajajo v zgodovinskih zapiskih tako premočrtna, da jim ni verjeti. Jože Velikonja

dogajanja

Rudolf Čuješ, Slovenia land of cooperators, Slovenian Research Centre Wilowdale, Ontario 1985, Canada, str. 66

Na prvih treh straneh avtor predstavi ustanovitev slovenske Hranilnice in posojilnice Janeza Ev. Kreka v Torontu (1953). Zadruga se lepo razvija in od začetnih 139 združnikov jih je leta 1983 bilo vpisanih 4.137.

Po tem uvodu govori o Slovencih in Sloveniji ter začetkih slovenskega združništva od skromnih začetkov iz leta 1847 do uspešnega razvoja do 2. svetovne vojne in režimsko združništvo po vojni. V začetku so se ustanovljale zadruge Schulze Delitzschevega tipa, po letu 1893 pa tudi Raiffeisenovega. Te zadruge so prevladovale v krščanski politični orientaciji in so postopoma imele večino. Njihov pobudnik in organizator je bil J. Ev. Krek. Tik pred drugo svetovno vojno so v Sloveniji našli 1.677 združenj s 1.417 milijonov dinarjev vplačanih delnic in naložb. Veliko so pomagale kmetom in obrtnikom.

Po drugi svetovni vojni je svobodno slovensko združništvo bilo zatrto, ostalo pa je še v zamejstvu in se začelo ustanovljati v emigraciji.

Posebna pozornost je posvečena združnim spisom filozofa F. Vebra, ki jih je izdala v knjigi zadruga SLOGA. Je to eden izmed redkih primerov, da je poklicni filozof obravnaval tudi združna vprašanja. V celoti je objavljen spis, ki ni zajet v knjigi.

Zanimiva je primerjava rasti združništva v predvojni Sloveniji in med francoskimi katoličani pokrajine Quebec v Kanadi. V obeh primerih je bila župnija temelj združnih ustanov, v začetku pod vodstvom duhovnikov. Postopoma so vodstvo prevzemali laiki. Ta razvoj je bil hitrejši v pokrajini Quebec, ker so imeli katoličani precej intelektualcev laikov, dočim so bili v Sloveniji liberalno usmerjeni. Položaj se je začel spreminjati v zadnjih letih pred drugo svetovno vojno.

Knjiga v zelo zgoščeni obliki dostojno predstavi začetke in razvoj slovenskega združništva do naših dni.

A. H.

Odmev iz Slovenije

„Najprej — hvala za pismo in Glas! V tem Glasu sem prebral nekaj zanimivih stvari. Lep je tvoj uvodnik ob desetletnici Jurčeve smrti. Mislim tudi, da si s pravo mero in občutkom zaobšel pri njem tisto, s čimer se manj strinjaš. Dobro si zapisal, da je bil eden velikih v zdomstvu. Pri tem sem se zopet spomnil, da je pri vas v Argentini živelo ali živi nemalo pomembnih Slovencev, katerih pomen ali zasluge segajo na različna področja. Za slovensko kulturo, vzeto na splošno in še posebej v Argentini, bi bilo dobro, če bi se sistematično zbiralo biografsko gradivo, podatki o pomembnejših osebah. Tako bi se lahko sčasoma zasnoval nek Argentinski slovenski biografski leksikon. Pri nas izhaja že šestdeset let, v Gorici imajo Primorski slov. biog. leksikon. Ustanovitev slov. zdmskega arhiva je lahko pomemben korak v tej smeri. Prepričan sem, da bi se dalo računati s pomočjo posameznikov v Sloveniji.“

Pismo iz tokia (pod rumenečimi listi jeseni)

Dragi Glas!

Tokrat Ti pišem iz ljubezni do pisanja: vsaka jesen mi prinese na čarkih v hladnem zraku neke vrste otožnost in z njo bolj kot po navadi občuteno potrebo po pisanju. Da me ne boš napak razumel: držal se bom okvirnega modela, ki si mi ga bil predlagal – koliko jeseni je zdaj že tega? –, da bodo tudi drugi lahko našli prostor za našo dragoceno besedo.

Ugani, kaj imam zmeraj pred seboj na mizici, kjer ropota tudi pričujoči pisalni stroj? Poleg raznih knjig posebnost še tri knjige: Materino besedo (Učno knjigo za nižje oddelke slovenskih šol; Toronto 1966), Veseli dom (Učno knjigo za višje oddelke slovenskih šol; Toronto 1965) in Darinke Ferletičeve Drugi korak v slovenski jezik (Učbenik slovenskega jezika za otroke zunaj Slovenije...; Humilton, Ontario, 1984). Knjige mi je podaril prijatelj g. Peter Čekuta iz ontarijskega mesta Óshawa; Petrov oče g. Vili Čekuta je prikupno ilustriral Materino besedo (in najbrž tudi Veseli dom, kjer pa ni posebej naveden). Vse tri knjige so duhovito sestavljene; z vprašanji in ugankami vedno znova budijo zanimanje in obenem nevsiljivo merijo doseženo znanje. Letni časi naše ljube, „stare“ Slovenije in njeni krščanski prazniki in običaji prepletajo vsebine, modrost ljudstva in učenih mož jih bogati, povestice in pesmi ustvarjajo z letnimi časi in krščanskimi prazniki neke vrste pristno Slovenijo, v katero se ne bo težko otrokom vživeti. Tako je možno biti pristen Slovenec tudi izven Slovenije – biti Slovenec je nek določen način življenja in dožemanja, ki pa obenem usposablja slovenskega človeka za prejem dobrin tujega naroda in tuje države. „Veseli dom“ ima sedem strani posvečenih Zgodovini Slovencev; med nama povedano: v prvem poglavju z naslovom Prihod Slovencev bi si želel kak „najbrž“ ali „verjetno“ v stavku ki govori o prvotni domovini Slovanov... Ne morem pozabiti odlične in temeljite študije Dr. Jožka Šavlija; Veneti – naši davni predniki? (Glas Korotana št. 10, 1985; v založbi preč. g. Ivana Tomažiča, ki mi je knjigo ljubeznivo podaril), ki se v nekaj točkah križa z analizami pokojnega Franca Jeze. Seveda je dvajset let razlike med „Veselim domom“ in „Glasom Korotana“ in zato je moja želja usmerjena v bodočnost naslednjih izdaj. Za to bodočnost bi si tudi želel še eno, šestnajsto poglavje z naslovom; Posledice Druge svetovne vojne za Slovence (petnajsto poglavje govori o posledicah Prve svetovne vojne...). Vem, da ni lahko sestaviti takšno poglavje, vendar bo ob prihodnjih izdajah že več kot 40 let od konca Druge svetovne vojne; ena izmed posledic Druge svetovne vojne je zgodovinsko dejstvo, da je zavladovala v Sloveniji Komunistična Partija Slovenije z ideologijo, ki je v primeri z vsebinami zgoraj omenjenih čitank Slovincem tuja – in vendar že 40 let skuša Slovenijo preobraziti v svoj marksistično leninski ideal. V svoji klasični obliki deluje ta ideal tudi v smeri raznarodovanja – kar ne more biti brez življenjskega pomena za pravo umevanje Slovencev v svetu po Drugi svetovni vojni. A kakor rečeno: zavedam se težav, ki jih takšno šestnajsto poglavje lahko pomeni.

Ko razpišeš svoj Drugi literarni natečaj, postavi – prosim – dokončni datum, ko morajo biti stvari na uredniški mizi, vsaj nekoliko kasneje kot je 30. junij 1986 – možno je, da se ena in ista oseba loti obeh nagradnih natečajev, in to sredi navadnega poklicnega dela, ki ne daje toliko prostega časa kot bi si kdo želel. Kljub jesenskemu vetru mi je toplo pri srcu: med nami še živijo mecen! Ali sem še zmeraj v okvirnem modelu? V zvezi s tisto letalsko nesrečo pri nas, kjer je izgubilo življenje 520 ljudi... V zadnjem trenutku, ko je letalo že brnelo za vzdig, je prihitela k stevardesi pri vходу na letališče neka žena, ki je vsa zasopla rotila stevardeso, da ji pomaga na to letalo št. 123; stevar-

DE LA CATEQUESIS DEL PAPA JUAN PABLO II.
EN LA AUDIENCIA GENERAL DEL 10 DE JULIO DE 1985.

Queridos hermanos y hermanas: Cuando nosotros nos hacemos la pregunta de “¿por qué creemos en Dios?”, la respuesta está en el orden de la fe; creemos en Dios porque El se ha manifestado a nosotros en la historia de la salvación, culminada en la venida de su Hijo Jesús, revelador del Padre.

Pero, además de la fe, nuestra inteligencia, la razón humana, puede llegar con sus solas fuerzas naturales a conocer la existencia de Dios. No se trata, ciertamente, de pruebas científico-experimentales; esto sería querer rebajar a Dios al nivel de los seres creados. Pero, entre la multitud de interrogantes y “misterios” con que se enfrenta la ciencia, hay muchos de ellos —y son los más esenciales— que no encuentran explicación razonable si no es desde la existencia de un ser Supremo, eterno y omnipotente que ha dado origen a este mundo en constante movimiento, que mantiene en un orden perfecto el microcosmos y el macrocosmos, que le asegura una finalidad a toda causa-efecto. Además de esto, ¿qué mente humana no se siente atraída hacia el Trascendente ante las bellezas de nuestro mundo, ante la sobrecogedora infinitud del firmamento, ante los ejemplos heroicos de hombres y mujeres que hicieron de los valores morales y espirituales la razón última de sus vidas? En suma: una miríada de indicios empujan a todo hombre a orientar su mirada hacia el Creador.

desa je z njo pohitela v zadnjem hipu do letala, v katerem je potem ta žena našla smrt. In še to; eden izmed treh pilotov, ki bi moral voditi to letalo, je bil teden dni prej prestavljen na otok Okinawa, kar mu takrat ni bilo všeč, je pozneje pripovedovala njegova mati, japonska katoličanka. Teh resničnih zgodb v svetovnih novicah ni.

Z daljnovzhodnimi pozdravi Tvoj vdani

Vladimir Kos.



Ob zaključku te številke smo prejeli žalostno vest, da je naš redni član in zvesti obiskovalec naših prireditev v Buenos Airesu, delegat slovenskin dušnih pastirjev v Argentini

msgr. Anton Orehar,
duhovnik ljubljanske škofije

umrl dne 7. marca 1986, v Mendozii.

Za vse slovensko izseljensko kulturno delo zavzetelega vodilnega duhovnika bomo ohranili v trajnem spominu.

Slovenska kulturna akcija

razgledi

Iz Slovenije je prišla vest, da je 8. februarja umrl eden največjih slovenskih skladateljev, Matija Tomc. Rodil se je leta 1899 na Kopljiščih pri Metliki. Napisal je vrsto maš, skladbe za orgle, Oratorij Sedem besed Kristusovih, Križev pot. A ni bil samo verski skladatelj, saj je priredil, harmoniziral in uredil mnogo slovenskih ljudskih pesmi, ki so izšle v različnih pesmaricah, nekaj jih je pa še celo sam izdal. Bil je velik učitelj vseh mlajših skladateljev.

Hrvatska revija slavi 35-letnico svojega obstoja. Revija je kulturno-knjževniškega značaja, izhaja vsake tri mesece in jo že od začetka urejuje prof. Vinko Nikolić, pesnik in pisatelj. V slovenskem pomenu pravzaprav to ni revija, ampak zajetna knjiga, ki obsega par sto strani. Zaradi svoje kvalitete in pluralizma jo je lahko dobiti danes že po vseh knjigarnah sveta, kakor pravi v voščilu k njeni obletnici prof. Bogdan Radica, njen sodelavec. Pisatelj Ivan Perić v svoji zadnji knjigi „Sodobni hrvaški nacionalizem“ (Zagreb 1985.) naravnost pravi, da sta načrtno in vztrajno vsa ta leta branila samo „Glas koncila“ in „Hrvatska revija“ teze hrvaške neodvisnosti in istovetnosti.

Heinrich Böll (1917—1985), Nobelov nagrajenec za literaturo, je pred smrtjo slovesno odprl **Evropski kolegij prevajalcev** v Straelen, Nemčiji. Po njegovem je prevajanje tudi delo za mir, ker nam prevajalec približa miselnost in način življenja drugih narodov.

Kolegij ima na razpolago tudi kompjuter in zgleda, da ga bodo druge države tudi posnemale. V Argentini je v ta namen pokojna pisateljica Victoria Ocampo zapustila svojo vilo, ki se je pa otepljeta tako UNESCO kot država, ker so stroški za vzdrževanje preveliki.

25 letnico **Doma v Tinjah** (19. nov.) so proslavili s slavnostnim kulturnim programom in predavanjem z naslovom: **Izobraževanje in vera**. Dom v Tinjah deluje z načrtnim izobraževalnim delom in pomeni veliko kulturno in narodno obogatitev za Koroško.

Vlady Kocianceh je novo odkritje v argentinski literaturi zadnjih let. Njeno prvo delo je od leta 1982. Zadnji knjigi: „La octava maravilla“ (Osma čudo) in „Los últimos días de Shakespeare“ (Zadnji dnevi Shakespeara) iz leta 1984. so že prevedeni v italijanščino in nemščino, letos pa je izdala istočasno v Španiji pri založbi Alfagmara in v Argentini pri založbi Galerna svojo zadnjo novelo Abisinia, vendar so bili literarni kritiki veliko manj zadovoljni z njo. „Vsa lepota sveta“ je naslov knjigi spominov češkega pesnika Jaroslava Seiferta, ki je prejel l. 1984. Nobelovo nagrado za pesništvo in ki je bil soprodpisnik „Chara 17“. Jaroslav Seifert je umrl pred nekaj meseci in je njegova knjiga memoarov izšla istočasno v češčini, nemščini, francoščini, angleščini in španščini. V knjigi podaja svoja razmišljanja o smrti. Čeprav je ne moremo primerjavati Vidmarjevi, ki je izšla lansko leto in ki obravnava isto temo, imata pa vendar isto stično točko: Tako Vidmar kot Seifert sta občudovalca srednjeevropske kulture, le da je bil Seifert dosti bolj obširen, narodno zaveden (v „Vsej lepoti sveta“ je prav dominantna tema vdor tujih kulturnih vplivov na češko kulturo!), dosti bolj dovteten za avantgardne struje, obenem pa je bil tudi dosti bolj kritičen do komunizma. Bil je prvi Čeh, ki je dobil Nobelovo nagrado.

Pariška založba Gallimard je v svoji zbirki „Du Monde entier“ (Iz celega sveta) izdala roman turškega pisatelja Jacharja Kemala „La mer se fâche“ (Morje se je razsrdilo). Knjiga je zanimiva, ker opisuje vzhodne tipe ljudi s svojimi čustvenimi, verskimi, socialnimi in narodnimi nasprotji, posebno še, ker je tokrat posegel v zadnje desetletje razmer v Istanbulu.

Založba „Studia Slovenica“ New York je izdala lani l. 1984. svojo četrto knjigo „Slovenian Letters by Missionaries in America 1851—1874“. Uvod ji je napisal prof. John Arnež. Gre za pisma slovenskih škofov, duhovnikov, misijonarjev, pisanih v slovenščini v teh letih v ljubljanski cerkveni list „Zgodnja Danica“, poleg pisem, ki jih je pisal škof Friderik Irenej Baraga na Dunaj Leopoldinski družbi v nemščini. Pisma so zanimiva ne samo za poznanje misijonskega dela, ampak tudi za študij naših izseljencev v Ameriki.

Izšel je „Biblični leksikon“ za štiristoletnico prevoda Dalmatinove biblije, ki ga je pripravil dr. Jože Krašovec, kar omenja tudi posvetilo „ob 400-letnici Dalmatinove Biblije“. Podlaga za leksikon je bilo delo, ki ga je napisalo 57 katoliških in protestantskih svetopisemskih in teoloških izvedencev v nemščini. Prvi del obsega seznam svetopisemskih imen z geografskimi, ki gre v 4.000 in ga imajo za dosedaj najbolj popolnega na svetu, ker upošteva tudi mezopotamski, egiptovski in grški izvor z izpeljavo iz hebrejskih korenov.

Vir zanimanja za sv. pismo temelji danes na običnih problemih verujočih in neverujočih, ker pomeni most med vero in kulturo. Njegova univerzalnost in nadčasovnost naj bi bila porok za koeksistenco brez ozira na ideologijo. TB

Publikacije SKA zunaj Argentine

Naša izdanja se dobe na naslednjih naslovih:

Z.D.A.: Slovenska pisarna, 6304 St. Clair Ave., CLEVELAND, Ohio 44103, U.S.A.

Ana Gaber, 2215 So. Wood St., CHICAGO, 60608, Ill. U.S.A.

League of C.S.A., P. O. Box 32, BROOKLYN, N. Y., 11227, U.S.A.

KANADA: Slovenska pisarna, 618 Manning Ave., TORONTO, Ont., M6G 2V9, Canada

EVROPA: Slovenski dom, 3 Impasse Hoche, 92320 CHATILLON, Francija

Družba sv. Mohorja, Viktringer Ring 26, A-9020 KLAGENFURT, Austria

Dr. Kazimir Humar, Corte S. Ilario 7, 34170 GORIZIA, Italia

Prof. Maks šah, Via Solitro 1/2, TRIESTE, Italia

AVSTRALIJA: P. V. Bazilij OFM, 19 A. Beckett St., KEW, Vic. 3101, Australia

MEDDOBJE, GLAS Slovenske kulturne akcije in KNJIGE se po pošti naročajo na naslov sedeža organizacije: Ramón L. Falcón 4158, 1407 BUENOS AIRES, Argentina.

NAROČNINA za leto 1986 na Meddobje in Glas: 30 U.S.A. dolarjev, Glas sam 5 U.S.A. dolarjev, oziroma protivrednost v drugih valutah.

KNJIGE pošljemo po izidu vsem običajnim odjemalcem (poverjenikom in posameznikom) s prošnjo, da jih ponudijo prijateljem SKA oziroma odkupijo. Cena knjig se določi in sporoči ob vsakem izdanju.

KNJIŽNA IZDANJA od preje — cena po dogovoru s poverjeniki oziroma upravo SKA.

Denarne pošiljke na naslov oziroma ime blagajnika SKA: ALOJZIJ REZELJ, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina, (ne pa na „Slovenska kulturna akcija“, ki je brez pravne osebnosti v Argentini!) Ob pošiljanju znatnejših vsot (nad 100 dol.) priporočamo priporočeno pošiljko!

CORREO ARGENTINO CORR. CENTRAL Y SUC. 6	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo. Tisk Editorial Baraga del Centro Misionario Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojziji Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina.